

Kaj bi mi li do zlatá in kaj bi mi bilo do sláve?

Tébe le, máti! želim, k tébi srcé hrepení!

Vsè je zamán, — síróta ostánem brez tebe na zémli!

Mrtvih ne vrnem nazáj, vélik jih lóci propád.

Sólza jedína sladkóst, hladílo, tolázbo mi dáje,

Žálost mi tési solzá, tési mi bridko srcé.

A. Kalán.

Vspomlád.

Sólnce se spét lesketá,

Zémľjo gréje,

Vétrec šaljív se igrá,

Kádar véje:

Prekrásen vesóľjni zdaj svét je,

Ker vénča ga spét mladolétje.

Pótok žubóren hití

Réki v strúgo:

Ríba v valóvih podí

Druga drúgo:

Baztájál na vódi se léd je,

Ko príšlo je k nam mladolétje.

Liste vesélo drevó

Zdaj razvíja,

Ptíčja zvení na uhó

Melodíja:

Ko v grní ogláša se pétje,

Oživlja se spét mladolétje.

Cvétje se dvíga od tál

Po livádi,

Krílat metúljec zaspál

Níj vspomládi:

Preléta se s cvétja na cvétje,

Perút mu vzredi mladolétje.

Vsaka nam stvár veselóst

Ukazúje:

„Naj se zdaj číla mladóst

Naradúje

V nedolžnem igranji in pétji,

Ker cvétje mladína je v cvétji!“

Sv. P . . . r.

Ne zasmehuj siromakov.

V nekej vási sta žívela dva kmeta, Jurij in Miha. Jurij je bil bogat a Miha siromak. Bogati Jurij je imel malopridnega sina Jožka, a siromak Miha dobrega in pridnega sina Franceta, ki je bil očetu že pri vsacem delu na pomoč. Da-si so oče večkrat opominjali Franceta, naj se ne drúži z malopridnim sosedovim Jožkom, vendar prijateljstvo med tema dvelma dečkoma ni moglo prenehati. Večkrat je Francè svojega továriša Jožka na cesti kje srečal, in ni bilo drugače, da se je malo pogovarjal ž njim. Tako se je vsaj očetu izgovarjal, kadar ga so oče zaradi Jožka svarili.

Bil je lep poletni dan. Solnce je z jasnega neba pripekalo, ptičice so prijetno žvrgolele in hladni potočki so ugodno šumljali. Ravno je odbila jedna ura popóldne, da požene Francè jedino kravico, ki so jo imeli oče pri hiši, iz hleva na pašo, in da-si siromak ni imel nobenega veselja, vendar si veselo žvížga in prepeva.

Med potoma na pašo premísljuje, kako dobro se godi njegovemu továrišu Jožku, ker ima bogatega očeta. „Oh!“ vzdihne žalostno, „kako srečen bi bil jaz, ko bi imel tako bogatega očeta, ali da bi vsaj imel tako lepo suknjo, kakor jo ima moj továriš Jožek!“ V take misli zatopljen prížene kravo na pašo, kjer prijazno pozdravi svoje továriše pastirje. Ali kako se

zavzame, ko ugleda med pastirji tudi svojega tovariša Jožka, kateri ga zaničljivo pogleda in nagovori: „Glej me, Francè! danes sem tudi jaz prišel na pašo.“ — „Kako to?“ vpraša ga Francè. Jožek se na to iz vsega grla zakrohota in reče: „Nikar si ne misli, ljubi moj, da bi se jaz ponižal do bogrega pastirja ter bi tukaj s teboj krave pasel, — nè — nè — tega Púškarjevemu Jožku ni treba, tako daleč še ni z menoj!“

Tako se je lehkoumni Jožek bahal z očetovim bogastvom, ter niti pomislil ni, kako opotočna je človeška sreča na tem svetu. Večkrat se je zgodilo, da je Jožek svojega tovariša Franceta tudi drugače še zasmehoval, a dobri njegov prijatelj Francè je bil tiho ter je mirno prenašal vsa zasmehovanja. — Jožek je večkrat in povsod iskal vzroka, kako bi Franceta razžalil. Če ni mogel drugače, stopil mu je na nogo, ali mu pa pri razgovoru ni dal nobene besede veljati, rekoč, da siromaki nič ne vedó ter je najboljše, da se ne vtikajo v besedo veljavnim ljudém, — ali da ob kratkem povem, Jožek je povsod kazal, da je sin bogatega očeta ter si je mislil, da se sme s siromaki norčevati, kakor se mu poljubi.

Z večera gre Jožek s Francetom domóv. Med potoma mu reče: „Veš kaj, ljubi Francè? Meni se ti zeló smiliš; iz tebe ne bo nikoli nič dobrega, ker so tvoj oče siromak, ter ti ne morejo nič premoženja zapustiti. Nu ako bodeš priden in drugače pameten človek, pridi k meni, kadar bodem jaz velik, in vzel te bom za hlapca. Dobro se ti bo godilo pri meni.“

Pri teh besedah oblijó ubozega Franceta solzé. „Pomisli, Jožek, v jednej klopi sva skupaj sedela in jednega učitelja sva skupaj imela,“ odgovori žalostno Francè, „kako bi to bilo, da bi jaz moral biti tvoj hlapec?“ — Jožek se mu smeje in reče: „Ne bodi hud, ako nisi bogat; vsak človek ni, da bi moral bogat biti; ako bi bili vsi ljudjé bogati, kdo bi bil potem hlapec in tako dalje.“

Ves pobit in žalosten pride Francè domóv ter pripoveduje vse to svojemu dobremu očetu. „Ljubi moj Francè!“ rečejo oče, „res je, da nismo bogati ter se nimaš nič dobrega nadejati na tem svetu. Nu bodi dober, pošten in priden, kakor si bil do zdaj, in videl boš, da človek tudi brez bogastva lahko srečno in zadovoljno živi.“

Vso noč je ubogi Francè premišljeval očetove zlate besede. Sanjalo se mu je, da ga njegov tovariš Jožek zopet draži in mu očita očetovo uboštvo. Iz teh neugodnih sanj se prebudi, ko je že zlata jutranja zárija skozi okno posijala.

Ostal je Francè tudi dalje še priden in dober deček, kakor so njegov oče želeli. Odslej tudi ni več toliko maral za tovariša Jožka in njegovo srečo.

* * *

Čez nekaj let umró Francetov oče in sirota Francè ostane sam. Upniki mu prodadó jedino kravico, a njega poženo iz hiše, v katerej je preživel svoja otročja leta. „Kam se naj zdaj podam? Kje si naj iščem službe?“ jokal je ubogi Francè in zdihoval po dobrem očetu.

Necega vročega poletn-ga dné se podá iz domačega kraja v daljni, tuji svet. Mnogo je prestal žeje in lakote na svojem potovanji, ker siromak ni imel denarjev, da bi si bil kupil kruha. Dospévši v velik samóten gozd, ugleda ob cesti podobo matere božje s svetim détetom v roci. Večkrat je

slíhal Francè, da je dobro, ako se človek v stiskah in nadlogah zateče z molitvijo k materi božjej. Takó tudi on stori. Poklekne pred sv. znamenje nebeške kraljice ter jej potóži svoje bridkosti in nadloge, prosèč jo, da mu izprosi milosti pri dobrem nebeškem očetu. Po končanèj molitvi vstane ter potuje dalje ne vedóč ne kod ne kam.

Že se je mračilo, da pride Francè v neko vas. Takój se podá v najlepšo in največjo hišo, kjer se je nadejal dobiti zdatne podpore. Ali zeló se je motil ubogi Francè. Ljudjé v bogatej hiši ne samo da mu niso nič dali, temuč pognali ga so iz hiše, rekoč, da je grdo in nespodobno za mladega človeka, da berači in prosi kruha po tujih hišah. To se je ubozemu Francetu zeló milo storilo. Žalosten otide v prsto, kmetsko hišo, da si ondu izprosi skorjico kruha. Tukaj najde starega človeka pri peči sedeti, a po hiši je bilo vse umazano in razmetano.

„Dober večer vam Bog daj!“ pozdravi Francè starega moža v hišo stopivši, ter mu začne pripovedovati svojo nesrečo, prosèč ga, da bi mu dal kaj vbogajme. Starec ne reče niti besedice, le z rokó je dajal nerazumljiva znamenja, iz česar je Francè spoznal, da je stari mož za pečjo nem (mutast). Ubogi deček je moral zopet dalje, brez da bi bil dobil kako pomoč. Zunaj pred hišo nemega možá se Francè milo razjoka.

„Kaj se jokaš? Od kod si, ubogo dete?“ nagovori nek gospod ubozega Franceta, ki je ravno o tem času šel memo njega po cesti. Francè mu s solzami v očéh pové vse, kolika nesreča ga je zadela ter da ne dobi nikjer nobene pomoči. Gospodu se deček smili, vzame ga s seboj in mu dá dobro večerjo. Pri večerji ga gospod vpraša, ako bi ne hotel iti k njegovemu bratu, ki je trgovec v bližnjem mestu, in bi rad vzel pripravnega in poštenega dečka v svojo prodajalnico. Kaj je bilo Francetu ljubšega nego lí to? Hvaležno poljubi gospodu roko in mu reče, da bi bila to za njega največja sreča.

Nekaj dni je ostal Francè v hiši dobrega gospoda ter je čakal odgovora na pismo, katerega je gospod pisal svojemu bratu zaradi ubožnega Franceta. Nù odgovor kmalu pride. Gospodov brat je pisal, da prav rad sprejme ubožnega dečka v svojo prodajalnico, ako namreč deček obljudi, da ostane vedno dober, pošten in priden.

In tako je moral ubogi Francè zopet na pot. Dobri gospod, pri katerem je Francè nekoliko dni prebival, podučí ga še, kako se mu je treba vésti pri tujih ljudéh, stisne mu nekoliko krajcarjev v roko ter mu ob jednem da list, s katerim ga še posebno priporočí svojemu bratu. S solznimi očmi se Francè zahvali dobremu gospodu za vse, ter mu obljudi, da mu bo ves čas svojega življenja hvaležen in bo vsaki dan molil zanj.

„Francè, bodi priden in rad moli Bogá!“ — to so bile zadnje besede gospodove pri Francetovem odhodu.

Zdaj je Francè popotoval po tujej zemlji. Vse planine in goré so mu bile neznane. O kako je človeku hudo pri srci, kadar mora zapustiti svojo ljubo domovino! Večkrat se je Francè spominjal pokojnega očeta in pokojne matere. O ko bi vi otroci znali, kako težko je otroku živeti brez ljubih staršev! Kako milo se je Francetu storilo pri srci, kadar se je spomnil, da nima nikogar svojega več na tem svetu.

Bilo je že pozno zvečer, da pride Francè v mesto. Ni mu bilo treba dolgo iskati svojega bodočega gospodarja, ker ga je skoraj vsak dobro poznal v mestu.

Ko pride do trgovčeve hiše, predá pismo pred vrati stoječemu gospodu, ki ni bil nihče drugi nego trgovec sam, kateremu je bilo pismo namenjeno. Trgovec pismo prebravši, prime Franceta za roko in ga pelje v hišo, kjer mu dá dobrega kosila in mu pokaže sobo, v kateri bo spal. Tudi trgovčeva družina je bila s Francetom prav prijazna.

Druzega dné zgodaj odpelje trgovec Franceta v prodajalnico, kjer mu vsa njegova opravila natanko razloži.

Trgovina je Franceta zeló veselila. Bil je vedno priden in pošten ter se gospodarju tako prikupi, da ga gospodar že čez nekoliko let oprostí in ga dene v službo trgovskega pomócnika s posebno dobrim plačilom. Ker je bil Francè že od mladih nog zeló varčen, kmalu si prihrani toliko, da je trgovino lahko na svoje roke začel. Tako postane Francè trgovec v ravno ónem mestu, kjer se je bil trgovine izučil.

Necega leta je bila zeló ostra zima. Okoli božiča je pritisnil posebno hud mráz.

Nekoliko dni pred božičem stopi sluga v Francetovo prodajalnico ter mu reče, da zunaj stoji nek popotnik, ki bi rad govoril ž njim. Francè gre iz prodajalnice, in koga zagleda? — Jožka, svojega nekdanjega továriša in součenca. Stal je zunaj pred vrati ves raztrgan in prehlajen.

„Kako prideš ti do mene?“ vpraša ga Francè prijazno ter mu podá roko.

„Nesreča, velika nesreča me pripelje do tebe,“ odgovori Jožek. Oče mi so umrli. Zapustili mi so res lepo premoženje, ali tatovi ulómijo neke noči v mojo hišo ter mi odnesó vse denarje. Hišo sem moral prodati, da sem poplačal upnike, in zdaj me imaš pred seboj berača, ki ne zna ne kod ne kam.“

Oba se razjokata. Dobri in usmiljeni Francè reče svojemu nekdanjemu továrišu Jožku, da bi mu bilo zeló ljubo, ako ostane pri njem za trgovskega pomócnika. Zna se, da si Jožek tega ni dal dvakrat reči. Ostal je pri Francetu in se je večkrat z žalostjo spominjal, kako nespameten je bil, da se je v mladosti ponašal z očetovim premoženjem. Zdaj je spoznal, da je vse to, kar je nekda j prorokoval svojemu továrišu Francétu, le njega samega zadelo.

Lj. T.

Lov na medvede.

Stepan, jedenajstletni sin graničara iz Suvaje, vrne se necega dné meseca junija 1831. leta s kozami, ki jih je pasel v gorah, domóv. Prišedši v vas, takój hití k Tanaziju 13 letnemu dečáku in mu pové, da je po naključbi staknil medvedov brlog.

„Ako imaš poguma,“ reče mu: „idi jutri z manoj in — medved je najin. Znam, da imajo tvoj oče več samokresov in tudi puško. Skusi da dobiš kak samokres in počakaj me jutri za rana pod hribom.“

Malemu, pogumnemu Tanaziju bil je ta nasvét zeló všeč. Obljubil je, da gotovo pride in tudi puško s seboj prinese.